

Gottfrid Ljungdal *Arbetaren* — en syndikalismens märkesman *27/6 1968*

Lennart K Persson har som *Arbetaren* redogjort för i föregående nummer skrivit en licentiatavhandling om hur syndikalismen kom till Sverige. Här tecknar han ett porträtt av Gottfrid Ljungdal, en akademiskt utbildad ungsocialist som genom sin publicistiska och agitatoriska verksamhet var med och hjälpte SAC på fötter. Den första av SAC utgivna agitationsskriften var signerad av denne märkesman.

I dagarna för 50 år sedan tillkännagav de svenska revolutionära tidningarna bortgången av en av den svenska syndikalismens tidigaste märkesmän, Gottfrid Ljungdal. Hans liv blev kort, hans aktiva verksamhet tidsmässigt koncentrerad och hans bortgång en typiskt tidstragisk företeelse.

Ljungdal var född i Ärtemark i Dalsland 1881. Som 20-åring avlade han 1901 studentexamen i Vänersborg och påbörjade hösten samma år akademiska studier vid Högskolan i Göteborg, där han var inskriven till 1906.

Det var i Göteborg som Ljungdal kom i närmare kontakt med den revolutionära socialismen. Någon gång 1904—1905 ingick han i ungsocialisternas led. I 1905 års Brand beröms den "gode kamratens väckande agitatoriska verksamhet" av en Göteborgs-referent.

1907 var Ljungdals första verkligt stora år inom den ungsocialistiska rörelsen. Då skrev han flera ledande artiklar i *Nya Folkviljan*, representerade Göteborg på Socialistiska ungdomsförbundets kongress och höll föredrag inför Hagaklubben om Lokala arbetareorganisationer. Detta är utkom äver Ljungdals första tryckta skrift: *Brotten, deras orsaker och bekämpande*. Han hävdade i denna, att det privatkapitalistiska samhället inom sig innefattade brottens orsaker och att avskaffandet av den bestående samhällsordningen och genomförandet av socialismen var det enda

effektiva botemedlet mot brott.

År 1907 valdes Ljungdal till redaktör för *Lysekils-Kuriren*, sedan en tidigare utsedd lämnat återbud. Att Ljungdal, en etablerad ungsocialist, valdes har sin förklaring däri att tidningens andelsförening önskade en radikal man som inte slaviskt följde det socialdemokratiska partiprogrammet och inte favoriserade någon av socialismens riktningar.

Den kurs Ljungdal styrde i tidningen i blev snart nog tydligt ungsocialistisk. I taktikfrågan hävdade han en klart anti-parlamentarisk hållning, och på det fackliga området fick de bohusländska arbetarna i åtskilliga artiklar stifta bekantskap med syndikalismen, vilken Ljungdal menade vara framtidens lösen. I organisationsfrågan, vilken kom att bli den drivande för SAC's tillkomst, hävdade Ljungdal dock en från SAC-stiftarna avvikande mening. Ännu starkare än Albert Jensen tog han avstånd från den lokala samorganisationen som organisationsform, vilken form ju blev SAC:s och framhöll i stället industriförbundsprincipen.

Ljungdals redigering av *Lysekils-Kuriren* och hans mycket aktiva agitation, som resulterade i bildandet av många ungsocialistiska klubbar, gjorde honom till en för socialdemokratien farlig man. Redan på hösten 1908 gjordes försök att få honom avsatt. Då misslyckades man, men ett nytt försök på våren 1909 blev framgångsrikt. Efter en tidsstämman som måste upplösas un-

der sammanträdde former hölls en ny i slutet av april. I den slutliga huvudvoteringen som gällde huruvida tidningen skulle redigeras socialistiskt eller socialdemokratiskt, segrade den socialdemokratiska linjen med knapp majoritet.

Ljungdals redaktörstid var härmed slut. Likaledes fick *Lysekils ungsocialistiska klubb* avbryta tryckningen av en planerad broschyrserie kallad *Syndikalistiskt bibliotek*, vars första nummer just hade utkommit. Serien skulle innehålla franska småskrifter översatta till svenska av Ljungdal.

Ljungdal som nu mer eller mindre blev arbetslös fick under en tid stifta bekantskap med fängelse. För en artikel i *Lysekils-Kuriren* hade han dömts den stora bötessumman 500 kronor, vilken han satt av i Uddevalla fängelse.

När SAC bildades aktiverades Ljungdal inom denna rörelse. Sommaren 1910 reste han som agitator för den nya organisationen, och det var under denna resa som hans andra tryckta skrift kom till: *Samhällsutvecklingen och revolutionen*. Denna utgjordes av ett föredrag han höll inför en fullsatt A-sal i Stockholms Folkets hus. I detta föredrag utvecklar han nödvändigheten av en social revolution för att störta det existerande samhället.

Redan nu visade Ljungdal tecken på en vacklande hälsa. Såsom resande agitator förekommer han inte vidare. Hans huvudsak-

liga insats under de kommande åren, innan han blev helt oförmögen att arbeta, kom att bestå i mer eller mindre sporadisk medverkan i de revolutionära tidningarna. Här skrev han företrädesvis om utländsk arbetarrörelse. Tidvis redigerade han i Jensens ställe *Syndikalismens internationella bulletin* avdelning.

När SAC år 1912 från eget förlag gav ut sin första broschyr, valde man den av Ljungdal författade agitationsskriften: *Den revolutionära Syndikalismen och deras innebörd*. Denna skrift blev mycket omtyckt. Två år efter Ljungdals död omtrycktes den och utkom nu under titeln: *Vad vill Syndikalismen?* Ytterligare två år senare översattes den till finska språket nu kallad: *Mitä tahtoo Syndikalismi?*

Gottfrid Ljungdal var av alla tecken att döma en mycket aktad och omtyckt kamrat inom den revolutionära arbetarrörelsen. Han var en av de ytterst få studenter som verkade för ungsocialismen och syndikalismen vid denna tid. Såsom publicist visar han prov på en stor beläsenhet och en fruktbar framställningskonst, fri från den vanliga fraseologin. Ljungdals betydelse för SAC speglas bl a i det faktum att Bohuslän blev det första av SAC:s "stora" landskap. När proletärsjukdomen lungshot, efter att flera år ha hållit honom i ett järngrepp, ändade Ljungdals liv, förlorade den svenska syndikalismen en av sina verkliga märkesmän.